

Україна у сприйнятті Бальзака

(до 220 річниці від дня народження

*Оноре де Бальзака,
класика французької літератури)*

*Презентацію підготувала
Раздобудько А. В.
бібліотекар I категорії*

Оноре де Бальзак – відомий французький письменник, якого знає весь світ. Його твори занесені до класики світової літератури. Ним захоплювався і захоплюється світ, але мало хто знає, що Бальзак був закоханий в Україну...

Він писав про українську землю своїм друзям в листах: *«...Це пустеля, царство хлібів, це мовчазні прерії Купера, – тут починається український чорнозем, шар чорного і тучного ґрунту завтовшки футів п'ятдесяти, а іноді навіть і більше. Його ніколи не угниють...»*

“Північна зоря” – Евеліна Ганська

Кохання Бальзака до Евеліни Ганської, польської аристократки з України почалося з романтичного листування.

Евеліна Ганська

Маєток Ганських у Верховні

Евеліна (Єва) була із давнього роду Ржевуських, праправнучкою королеви Франції Марії Ліщинської. Вродлива, розумна та інтелігентна, вона досконало володіла кількома мовами, грала на фортепіано і була зіркою дворянських балів. У 19 років її видали заміж за вдвічі старшого маршала Вацлава Ганського. Весільним подарунком від чоловіка був маєток Ганських у Верховні (село неподалік Бердичева).

Листування

Дослідники стверджують, що прихильниці таланту письменника надіслали йому загалом не менше дванадцяти тисяч листів.

Бальзак звик до постійних паперових потоків. Ось іще одна сипле компліменти його “Шагреновій шкірі”. Але щось у цьому листі чіпляє. Вихваляючи тонке розуміння жіночої душі, кореспондентка водночас картає його за відверті описи, що псують “колишню витонченість почуттів”. Хто ж вона? Замість підпису стоїть інтригуюче: “Іноземка”... Цей аркушик, датований 28.02.1832 року, повністю змінив життя двох людей – майбутнього класика французької літератури та польської аристократки з України.

Що ж до власного листування Бальзака – листів до коханої “іноземки”, – їх нараховують 444.

Нарешті в Україні

Через півтора року після початку листування Ганська і Бальзак уперше зустрілися у Швейцарії. Згодом були зустрічі у Женеві, у Санкт-Петербурзі, Відні...

Восени 1847 року – Бальзак уперше в Україні. Андре Моруа писав у романі "Прометей або життя Бальзака" : "...Бальзак був щасливий. Уперше у житті він опинився в одному з палаців із численною челяддю, про які мріяв із дитинства..." Все викликає у нього захват: простори щедрої землі видаються безмежними, Київ бачиться як " північний Рим" із "тисячами церков", маєток коханої, як "подоба Лувру, грецький храм, позолочений призахідним сонцем". "Я слухав розповіді про степи, селян, сніги...у такому фантастичному світлі, що Україна почала видаватися мені єдиним краєм на землі, де я зміг би побачити зовсім нові явища та людей". Письменник сподівається на нове життя – заможне, спокійне, сповнене кохання. Та про матеріальний бік щастя слід забути: умовою дозволу на шлюб стає відмова Ганської від спадщини на користь дочки. Втратити все? Єва вагається, але сказати йому "ні" тепер – то вище її сил. 50-річний наречений тішиться, як дитина. Він щасливий.

Селище Верхівня розташоване в Ружинському р-ні Житомирської області. Відоме й цікаве своїм палацом колишньої садиби польських аристократів графів Ганських.

«Маємо тут (у Верхівні) людину, що виробляє з заліза чудові речі. Колиб ти послав мені малюнок келиха, який би багатий не був, він зуміє зробити його з заліза, або срібла. Це якийсь Бенвенуто Челліні, що вискочив посеред України, нібито печериця. Як би ти міг також додати до цього малюнка декілька добрих Гравюр, які часто продаються нізащо, і зробити невеличку КОЛЕКЦІЮ орнаментів, я поверну тобі з подякою гроші. Скажу тобі, як ти можеш усе те переслати, і ми помогли б, таким чином, поважному і великому артистові, дати йому моделі»

(Лист до Льоран Жан, Париж 1848).

«Верхівня має досить велике населення, тут існує суконна фабрика, дуже добра. Мені роблять плащ на сибірській лисиці на зиму з тутешнього сукна, і це сукно варте французького. Виробляють 10 тисяч штук на рік».

Бальзак, Оноре де. Собрание сочинений :
в 10 т. : пер. с фр. / О. де Бальзак. – Москва :
Худож. лит., 1982–1987.

“Шлюб цей – нагорода, дана мені Богом за великі труднощі моєї долі...”

2 березня 1850 р. у Бердичівському храмі святої Варвари вони повінчалися: молодий, який щойно переніс чергову важку хворобу, молода теж не надто добре почувалася, страждаючи на подагру. Але, схоже, вони щасливі.

Костел Святої Варвари у м. Бердичеві

“Я одружився з єдиною жінкою, котру кохав, яку кохаю ще більше, ніж раніше, і кохатиму до самої смерті... У мене не було ні щасливої юності, ні квітучої весни, зате буде найбільш блискуче літо й найтепліша осінь”, – написав Бальзак своєму вірному другові Зюльме Карро.

Евеліна стриманіше пише братові Адаму Ржевуському: “Усвідомлення того, що я можу бути потрібною цьому великому розумові й благородному серцю, теж є винагородою. Я дам йому все щастя, на яке він заслуговує, і тим сама буду щасливою. Так часто його зраджували: я залишуся вірною йому попри все...”

ЗАМІСТЬ ЕПІЛОГУ

Бальзак так і помер – рука Евеліни тримала його руку до останніх хвилин. Про таку відданість, мабуть, мріяв би майже кожен чоловік.

Після смерті пана Оноре Евеліна Ганська сплатила його чималі борги. Північна Зоря пережила його на 32 роки. Поховані вони поруч на кладовищі Пер-Лашез у Парижі.

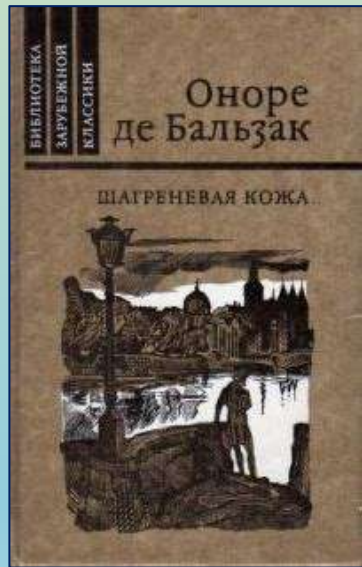

Література у фонді бібліотеки

Шекет Ю. Евеліна і Бальзак: полум'яна уява : майже два десятки років ці двоє чекали одне одного. Що ж принесла їм остаточна злука? / Ю. Шекет // Жінка. – 2018. – № 11. – С. 14.

Оноре де Бальзак та його "Північна зоря" Евеліна Ганська. // Вінничанка. – 2013. – № 7. – С. 25.

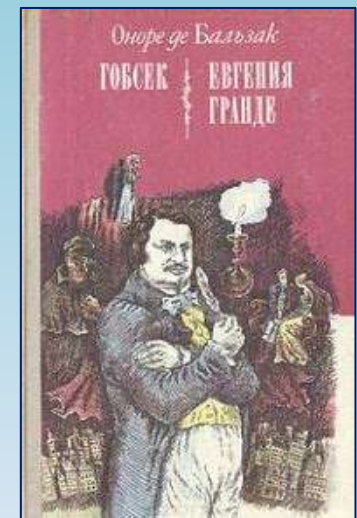
Література у фонді бібліотеки

Бальзак О. Шагреневая кожа / Оноре де Бальзак. Полковник Шабер ; Отец Горио ; Обедня безбожника : пер. с фр. – Москва : Худож. лит., 1982. – 335 с.

Бальзак О. Гобсек : повесть ; Гранде : роман : пер. с фр. / Оноре де Бальзак. – Минск : Народная асвета, 1975. – 256 с.

Враження про Україну

- *“В царстві квітів і зелені» – як називає О. Бальзак Україну – є багато контрастів і див”*
- *«Країна ця дивна з того погляду, що поруч з надзвичайним блиском бракує в ній самого необхідного комфорту»*
- *«Не можна уявити собі просторів та врожаю на цих землях, котрих ніколи не гноять і на котрих щороку сіють жито».*

Бальзак О. Отец Горио / Оноре де Бальзак.
Шагреневая кожа ; Гобсек : пер. с фр. – Киев : Рад.
школа, 1989. – 496 с.

Бальзак О. Кузен Понс : пер. с фр. / Оноре де Бальзак. – Москва : Худож. лит., 1959. – 312 с.

Бальзак про Київ

Про Київ О. Бальзак писав:

«Я бачив північний Рим, місто православ'я з 300 церквами, багатствами Лаври, св. Софії, степів. Цікаво раз побачити, Маємо тут цікавий союз роскоші й мізерії. Такий спектакль дає Київ... На протязі 15 або 20 днів контрактів (ярмарку) у Київ приїздять зі всіх кутів Росії, буває такий рух у справах, забавах, що неможливо, щоб я описав тобі, або ж кому іншому. ... Я бачив на контрактах у Києві чудесні килими в такому роді, як мені дала в останньому році п. Г. і між іншими речами 12 стільців чудового виробу. Але ж усе це було в такій ціні, що прийшлося відмовитись».

* З книги Володимира Січинського «Чужинці про Україну», видана у Львові Видавничою кооперативою «Червона калина», 1938 рік.

Бальзак про українців та українських жінок

Про “хімерні здібности” українців, що до куховарства Бальзак пише:

«Можливо, що мені вдасться Вам подякувати за цю приятельську послугу, як Ви приїдете на Україну, в цей рай земний, де я закримітив уже 77 способів приготування хліба, що дає високу ідею про винаходи населення комбінувати самі прості речі. Чи так воно само й на Литві? Готуєте Ви там каші на 77 відмін?» (лист до п. Ширковичевої з 29. XI. 1848).

Про українських жінок Бальзак зауважує:

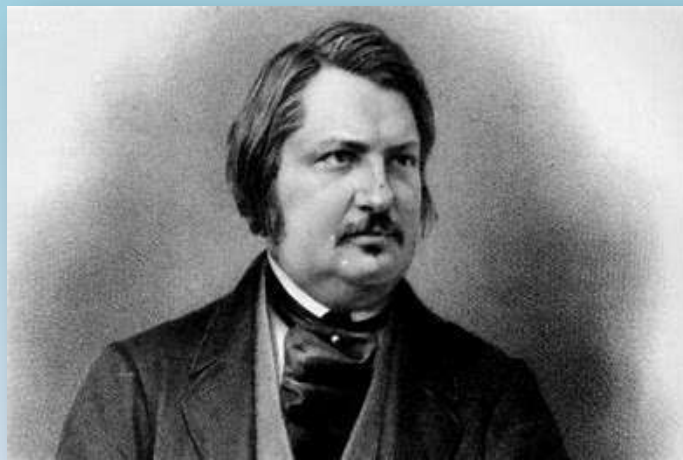
«Молоді дами бувають на балах в сукнях королівської розкоші, далеко більшої від усього того, що можна побачити в Парижі... Вони руйнують чоловіків своїм вбранням...»

* З книги Володимира Січинського «Чужинці про Україну», видана у Львові Видавничою кооперативою «Червона калина», 1938 рік.

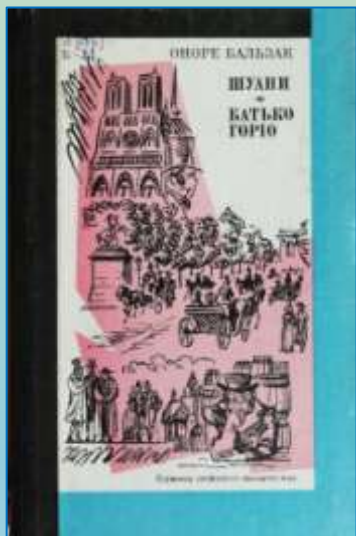
Твори Бальзака, написані в Україні

Письменник шість разів відвідав Київ, зупинявся у будинку Ганських на Печерську, писав нарис *“Лист про Київ”*, бував на контрактних ярмарках на Подолі.

В українському маєтку Евеліни Оноре де Бальзак написав: п'єсу *“Мачуха”*, *“Селяни”*, *“Зворотний бік сучасної історії”*, *“Мадмуазель де Віссар або Франція за часів Конституції”*, *“Дрібні буржуа”*, *“Жінка-письменниця”*, *“Театр такий, яким він є”*, *“Жіночий характер”*, *“Петро I та Катерина”* та інші.

Література у фонді бібліотеки

Бальзак О. Шуани, або Бретань 1799 року. Батько Горіо : пер. з фр. / О. Бальзак ; [передм. В. Пащенко]. – Київ : Дніпро, 1976. – 535 с.

Бальзак О. Озорные рассказы : пер. с фр. / Оноре де Бальзак. – Москва : Худож. лит., 1991. – 173 с.

